

KUSTBON

SVENSK VECKOTIDNING

TIONDE
ÅRG.
№ 17

Prenumerationspris:
Helt år Emk. 225:—
Halvt „ „ 125:—
I utlandet:
Helt år Emk. 350:—
Halvt „ „ 200:—

UTKOMMER
ALLA ONSDAGAR
Redaktion:
Svenska Folkförbundet
Redaktör: N. Blees
Reval, Riddaregatan 3.

Annonspris
enligt överenskom-
melse.
För längre annonse-
ring beviljas rabatt.

11 maj
1927

Johan Ludvig Runeberg.

Den 6 maj i år har ett halvt sekel förflutit, sedan Johan Ludvig Runeberg, Finlands störste diktare på svenskt tungomål och en av den svenska litteraturens märkligaste gestalter, gick ur tiden. Vi återgiva här enligt "Korrespondens" följande:

Runeberg föddes den 5 febr. 1804 i Jakobstad i Österbotten, där hans far, en avkomling av inflyttade svenskar, var sjökapten. Han växte upp till en munter och kraftig pojke med avgjord smak för friluftsliv — en förkärlek, som han behöll livet igenom. Efter skolgång i Uleåborg kom han till universitetet i Åbo, men som hans medel voro knappa, fick han snart tillgripa den fattige studentens vanliga utväg: att ge sig ut på kondition. 1823 kom han som informator till en kapten Ehnehielm i Saarijärvi i östra Finland. Vistelsen här blev av den största betydelse för honom — det var här i Saarijärvi, det stora ödsliga skogs- och sjölandet, som han upptäckte den finska naturen och det finska folket. Det är dessa trakteres natur, som stått för hans inre, när han diktade Vårt land, och det var här, han först hade tillfälle följa den finska allmogens liv i mödor och försakelser — det är Saarijärvis bonde, som stått modell för bonden Pavo.

Men det var också något annat, som här trängde sig på honom, nämligen minnena från fins-

ka kriget. Kapten Ehnehielm var själv en gammal veteran från den tiden, och dessutom fanns på gården en gammal underofficer, som många år senare blev den yttre förebilden till fänriken i Fänrik Ståls sägner. Det var sålunda befruktande intryck av skiftande slag, som denna vistelse medförde för Runeberg.

1826 återvände Runeberg till Åbo, där han studerade klassiska språk, under det att han samtidigt ivrigt ägnade sig åt läsning av samtida svensk poesi. Bellman, fru Lenngren och Franzén voro redan från skolåren hans favoriter, och nu studerade han även och tog intryck av nymantikerna och Tegnér. Efter några år av ekonomiska bekymmer och inre grubbel och oro erhöill han anställning som docent vid universitetet, och det är nu, då ungdomstiden i stort sett är förbi, då hans livsåskådning blivit utformad och han nått en bestämd yttre ställning, som han debuterar som skald med en samling lyriska dikter (1830). Denna diktsamling innehåller dikter av mycket olika art och värde, en del osjälvständiga, påverkade av hans läsning, andra helt och fullt röjande hans egenart. Det märkligaste i denna diktsamling är avdelningen Idyll och epigram, till vilka dikter Runeberg fått uppslaget genom studiet av serbisk folkpoesi. 1830 gav Runeberg ut en samling serbiska folksånger i översättning,

Svenska Odlingens Vänners lotteri

Dragningen, som skulle äga rum den 25 mars, har av tekniska orsaker uppskjutits till den 25 maj.

Lotter á 25 mark kunna därför ännu erhållas såväl på postkontor som å Riddaregatan 3, Reval, även genom skriftlig beställning.

Vinsternas antal är 187, huvudvinsten är 25.000 Emk.

Vi bedja våra gynnare i fortsättningen understöda lotteriet, som är ett behjärtansvärt företag för befrämjande av svenskhetens arbetet bland Estlands efterblivna svenskar, med att köpa och sprida lotter.

Varje prenumerant av Kustbon borde köpa en eller några lotter. Det vore ett sätt att dra sitt strå till stacken i arbetet för svenskheten. Beställ därför redan i dag biljetter genom att insända så många 25 markor, som Ni önskar lotter. Det finns läsare, som köpt ända till 100 lotter på en gång.

Pengar för sålda lotter jämte talonger torde snart återsändas.

“Svenska Odlingens Vänners”
Riddaregatan 3, Reval.

Montgomeryning.

*Magra, fattiga Alboland,
under seklers tyngande band,
i solskymd tid från släkt till släkt
bidade du en morgonväkt.*

*Mörkret låg tungt, natten var
[lång, —
"Dagars det ej till sist en gång. . ."
suckar du under strävsam tid,
"när randas en ljusare tid. . .?"*

*Styuson av en fribores ätt
visste föga om lag och rätt,
Träldomsoket tryckte dig ned
från far till son, led efter led.*

*Du kornet ditt i hårdgrodd mull
sådde bröt fram ur mördhöljd sky,
men vad ej ned av haglet slogs,
en kylig natt av frosten togs.*

*Dock sist i öst det börjar gry,
sofen bröt fram ur mördhöljd sky
och banar sig till dig och väg
till din magra, kariga teg.*

Erik P—n.

och i Idyll och erpigram har han medvetet efterbildat dessa. Han återfann i denna folkpoesi anti-kens lugna enkelhet och naturliga verklighetstrohet och leddes härigenom till att själv bryta med den rådande romantiska strömningen i svensk litteratur: han blir fullt ut realist. I Idyll och epigram finner man de första av de berättande dikter med enkel ton och träffsäker karakteristik, som Runeberg sedan skulle driva till sådan fulländning.

Runeberg hade sålunda redan i den första diktsamlingen delvis kommit in på den berättande dikten, och 1832 utgiver han Älgskyttarna, hans största berättande dikt och mest realistiska skapelse. Det är en berättelse om en jakt och en därmed förknippad kärlekshistoria, men denna berättelse sväller ut till en skildring av den finske bondens liv vid denna tid. — Året därpå utkom en ny samling lyriska dikter, och några år efter det Runeberg kommit som lektor till Borgå — en ställning, som han innehade till sin död år 1877 — utkom ännu en stor berättande dikt med motiv ur samtida finskt liv, Julkvällen. Ännu några år senare, 1844, hade Runeberg färdig Kung Fjalar, ett mäktigt epos med starka romantiska inslag och med motiv av samma art som de gamla grekiska hybristragedierna. Innehållet med dess fornnordiska motiv och tragiska utformning, bottnande i en stark fatalistisk tro, kan möjligen verka främmande på nutidens män-

niskor, men Runebergs stilkonst torde aldrig hava nått större höjd än i detta drama, där den dystra forntidsstämningen frammanans på ett mästerligt sätt, som för tanken på Eddans bästa dikter.

Det verk, som emellertid gjort Runeberg mest känd bland den stora massan av läsare, Fänrik Ståls sägner, förelåg färdigt först sedan Runeberg uppnått medelåldern och passerat livets middagshöjd, i det första delen utkom 1848 och den andra 12 år senare. Flera av dikterna voro visserligen författade redan under 1830-talet, men det var först genom inflytandet av en på 1840-talet utkommen bok av Montgomery om det finska kriget, som Runeberg fick impulsen till dessa skildringar från Finlands hjältetid — en impuls, som sedan en tillfällighet utlöste till skapandet av det galleri över krigets hjältar, som Fänrik Ståls sägner utgöra. Innehållet i dessa dikter är så väl känt för varje svensk att knappast något annat svenskt skaldeverk torde kunna tävla med det samma i det avseendet. Och detta är helt naturligt, då verket med uttrycken för den varmaste fosterlandskärliek förenar en stilens konstnärlighet och en åskådlig i fråga om de i dikterna tecknade karaktärerna, som på ett sällsynt sätt ger dem en förmåga att fånga läsarens intresse och sympati och under hela läsningen ytterligare stegra dessa känslor. Med Fänrik Ståls sägner blev Runeberg känd och älskad inom hela den svensktalande världen, och denna hans popularitet har fortlevat genom årtiondena.

De ungas tankar V.

Vers-sport och vers-dueller.

Mången ringaktar ju både vers och poesi. Det är ej rätt. Särskilt ungdomen har nytta av att öva och njuta bådadera. Fantasien övas, språket inläres och skönhetssinnet förkovras.

Vintern 1925—26 skrevs vers ganska flitigt på Birkas. Den för många av Kustbons läsare bekante Georg Stahl, som genomläst nästan hela Birkas biblioteket, var tränad även i diktkonsten.

Georg Stahl hade en medtävlare i 16-åringen Anders Aspelin från Ormsö, skolkursens glada ljushuvud. En dag, då Stahl fått äran att hjälpa flickorna med diskningen och Aspelin angreps av svartsjukan, blev der duell — på vers dem emellan. Allt överkomligt papper fylldes och det blev visst vers-meter — i längd och höjd, om

inte precis i form. Stahl kväder klagande härom:

Med ett knipslugt grin
stod herr Aspelin
av sin pegas betagen,
skrev krönikor för dagen.
Till bord han valt en kakekugnsnisch,
och till dagbok en gammal affisch.
Duellen var oblodig, men Stahl fick
dock ett bräckt revben, vilket dock flic-
korna och icke Aspelins verser sades
bära skulden för.

Så närmar sig vintermarknaden i Hapsal, en stor helgdag för bygdens ungdom. Då det är spirten, som vanligen är källan till en större del av denna dags glädjestämning, ha Birkas-eleverna fått lära sig att försaka detta traditionella nöje. Det kändes nog svårt för en del. När rektorn dagen före marknaden gett besked om, att ingen fick marknadslov, är Stahl strax färdig att framföra de be-sviknas känslor (på skoltavlan):

Så mången vacker tärnas bröst,
vars sälla hopp och ljuva tröst
var att en stund på Hapsals torg
få glömma bort sin hjärtesorg
och hjärtevännen råka,
samt lite flirta, bråka —
nu krymper samman utav kval,
ty lovte rektorn i sitt tal
att marknadslovet glömma.
Ack, stackars hjärtan, ömma! —

Naturligtvis kom en stund senare ett svar på tavlan:

Vad mer, om kvinnohjärtat längtan
gömmor!

På Hapsals torg det dock ej lyckan
finner

ej heller vännen, varom nu det drömmor.
Vad mer, om sorg en dag i sinnet rinner!
Se'n kännes glädjen, fröjden och långt
mera,
när lyckan ljuv en gång nog tärnan
vinner.

Ja, så blev det lugnt igen. Men en dag efter några lektioner i ärfthighets- och avelslära beslöto Ormsö-ungdomarna att hålla Nucköbor och andra "främ-lingar" borta från sitt matbord. De ville ej ha sin ras uppblandad Stahl skaldar härom bl. a.:

Ormsöborna de fordra: "Vår ras skall
bli ren.

All främmande äggvita, kroppen til
men

skall ut ur vår krets på gemensamt ord;
blott renblodig ras kan vi tåla ombord".
Rickhols och Ormsö går väl än
till att dela.

Till slut blir pannkaka dock av det hela.
N u c k ö och S u t l e p, deras antal är sju,
och de få väl säga sitt bord mitt itu.

Med rågade tallriken, glade och för-
nöjd,

får V i c h t e r p a l sitta över sybordet
böjd.

Och med kniv och med gaffel, med
strålände min,
sitter R å g ö och svtetas vid matsal's
kamin.

Men till slut börja Birkas möbler att
tryta;

då får "Vänbacks'n", stackarn, äta
ur gryta.

Stahls verser komma alltid hastigt och omedelbart. Eftersom fysiklektion, då hägringar omnämnts, är han på rasten färdig att nedskrivna följande goda dikt på skoltavlan:

En ökenhägring.
På Vandring i öknens brännheta sand
jag såg uti fjärran ett grönskande land,
och hoppades äntligen finna en källa,

där svalkande vatten jag trodde fram-
välla.
För att släcka min törst under palmer-
nas blad
jag vanvettigt sprang likt kamelen åstad.
Men oasen — ett hem och dess drömda
fägring —
var en gäckande villa, en ökenhägring.
Ty helt plötsligt försvann denna gröna
oas.
— Då slog jag förbittrad min kruka i
kras.

Den gode Stahl bör förlåtas för sin
något pessimistiska livssyn. Pessimism
är ej obotlig. Jag tror att böckerna och
pennan ha hjälpt honom över många
svåra stunder och att de alltjämt skola
hjälpa både honom och många andra
att komma tillrätta med sig själv och
med sitt liv.

E. Adalberth.

Birkas folkhögskola har den
8 dennes avslutat sin 7-de års-
kurs med sedvanliga högtidlighe-
ter. Vid avslutningen represen-
terades S. O. V:s centralsty-
relse av herr M. Westeblom.
I nästa nummer närmare om av-
slutningen och Birkas.

Insända brev.

Vormsö kommunalråds- session.

Den 30 april hade rådet sitt
sammanträde till vilket alla leda-
möter hade infunnit sig. Till dag-
ordningen hörde viktiga frågor,
såsom budgeten för 1927 m. m.
Några ledamöter ville antaga för-
slaget, uppställd av styrelsen, i en
klunga, utan någon vidare behand-
ling av de olika utgiftsposterna,
och då skulle det ha varit gjort
på en halvtimme. Detta egendom-
liga förslag blev dock förkastat och
projektet genomgicks post för post.
Särskilt spännande debatter ut-
spunnos vid frågan om de gamla
skolhusremonterna. Mest brän-
nande var frågan om Norrby skol-
husremont. Där framkom bl. a.

den överraskande oegentligheten,
att Vormsö kommun har bekostat
kollosala summor på ett hus, som
det icke äger, utan som tillhör
några Norrbybor och Dybybor,
och vilka dessa äro, är ännu o-
klart. Saken är nu oklar, vem som
är den rätta ägaren, om det är den
som äger platsen och grundbyg-
gnaden eller den som har bekos-
tat remonterna och tillbyggnad-
erna.

Oklart är det också, vem som
har varit upphovsmannen till pla-
nen av de "kåkar" och "diogenes
tunnor" som skolföreståndaren
kallar det.

Det beslöts därför ta reda
på, vem som är den rätta ägaren
och uppgöra kontrakt med kom-
munen samt utbetala den engångs-
bestämda summan till ägarna. Då
först skulle saken vara klar.

Ledamot.

Riksdagen har sin sista vårses-
sion den 20 dennes och avbry-
ter då sin verksamhet till hösten.

**Lägre postporto mellan Fin-
land och Estland föreslås.** Fin-
lands poststyrelse har föreslagit,
att avgiften för brev från Estland
till Finland skulle sänkas från 20
till 15 estmark för de första 20
grammen samt för brev från Fin-
land till Estland från 2 mk. till
1:50. Samma tariff skulle gälla
också för de följande 20 gram-
men, men från 40 gram uppåt
bleve avgiften resp. 5 estmark
och 50 p. för varje 20 gram eller
del därav. Estlands poststyrelse
har omfattat detta förslag.

**Estlands alla tändsticksfabri-
ker i trustens händer.** Estlands
alla tändsticksfabriker ha numera
räkat i svenska tändstickstrustens
händer. Trusten har använt ganska

hänsynlösa konkurrensmetoder. Bl.
a. har den av en del fabriker
köpt hela deras produktion, som
den sedermera sålt till England
för mycket billigt pris. Då fa-
brikerna sedan själva sände sina
varor dit funno de ej åtgång.
Tändstickspriset i Estland har
höjts. Trusten förmodas inställa
driften vid en del fabriker, vilket
väntas medföra arbetslöshet.

**Slitningarna mellan Litauen
och Polen.** Baltische Presse på-
står, att engleska, franska och ita-
lienska sändebuden i Kovno var-
nat litauiska regeringen för för-
sök att genomdriva en förändring
av status quo beträffande grän-
sen mellan Litauen och Polen.

Franska tidningen Oeuvre uttalar
i en ledande artikel sin tillfreds-
ställelse över de steg makterna
vidtagit i syfte att förekomma
en skärpning av slitningarna mel-
lan Litauen och Polen. Man vän-
tar i västra Europa på ett östligt
Locarno men ej på nya strider
mellan litauer och polacker.

**Vulkanutbrott under Kas-
piska havet.** Natten till den 4
maj inträffade under Kaspiska ha-
vet nära Kap Kurinsk ett stort
vulkanutbrott, som pågick en
kvarts timme. Utbrottet ägde rum
på 39 graders bredd. Lågor slo-
go upp till 30 à 50 meters höjd.
På platsen för utbrottet har bil-
dats en ny ö av betydlig storlek.

St. Mikaelsskyrkan.

Högmässa kl. 11 f. m.

Södagsskola kl. 10 f. m. (äldre,
och yngre avdelning: a).

Döde: Anna Enggrön, St. Rågå
d. 4. april, i en ålder av 86 år 6 mån.
1 dag.

Sigrid Ulafine Pedersen, d. 30
april i Reval i en ålder av 16 år 1 mån.
6 dagar.

STRÖMDALENS Restaurant

GÄVLE

Rekommenderas

NY REGIM

Musik dagligen under sommaren. Vackert läge i
Stadsparken. Tel. 1386.

Hotell & Källaren Tennstopet

STORA VATTUGAT. 8, STOCKHOLM.

Hotellet:	Restaur.:
Norr 55 72.	Norr 78 12.
" 55 73.	Kont. 87 93.
" 55 74.	"
" 55 75.	Tamb. 59 80.

GOD MAT
Billiga rum.

AXEL HELLGRENS

SKRÄDDERI

SIGTUNAGATAN 11, STOCKHOLM

REKOMMENDERAS

TEL. VASA 4416.

VASA 469.

Vänd Eder med fullt förtroende till ELEKTRO-MEDICIN

KUNGSGATAN 13. TEL. N. 24465.

Förnämligaste Fysikaliska Badkuranstalten i
Sthlm

Elektricitet, Ljus, Värme, Massage och Badbe-
handlingar för Reumatiska och Nervsjukdomar.
Läkare på platsen. Kostnadsfri konsult. Leg.
Gymnastikdirektörer och sjukgymnaster.

KONKURRENSFRIA PRISER.

"SKUMBADET"

NYTT! för viktreducering. NYTT!

Den Gyllene Freden

Vid Järntorget, Stockholm
Riks 80 29.

Restaurant Central-Bufferén

Bokhållargatan 1

Linköping

God mat — Humana priser — Öl och Vin.
Abbonenter mottagas

SHELL

BENSIN OCH SMÖRJOLJOR

använder varje ekonomisk motorman
SVENSK-ENGELSKA MINERALOLJE A.-B.

BILJETTER med tåg och båtar i hela världen.
SOVPLÅTSBILJETTER
Hjälp och råd vid PASSVISERINGAR RESGODS-
FÖRSÄKRINGAR MYNTVÄXLING

A.-B. Nordisk Resebureau

Göteborg — Stockholm — Malmö

Apoteket MÅRDEN

SURBRUNNSGATAN 28
Stockholm

RYLANDER & RUDOLPHS

FABRIKS A.-B.

Henriksdal, Sverige

Tel.-adr. „Rudolphs“. Rt. 440 & 14440

Tillverka telefonkol och dynamoborstar, lämpliga för alla i marknaden förekommande apparater och maskiner. — Begär offert!

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningslokal

Tel. 771-08 Grevturgatan 13

(Hörn-butiken) NORR 19203

Specialaffär för Spetsar och Broderier. — Rikt utval av Vadstenaspetsar. Motiv och Kragar. Beställningar å linneutstyrlar. Order till landsorten expedieras omgående.

KONDITIONER BAGERI

SKEPPAREGATAN 29 — TELEFON 709-76

STOCKHOLM

Rekommenderar sin specialtillverkning av: Gott Kaffebröd, Wienerbröd, Bakelser och Tårtor

Högaktningsfullt

ESTER DOMINICUS**A.-B. BJÖRKLUNDS**

Nejlikeodlingar i Hammar, KRISTIANSTAD

Landets största specialodling i sitt slag:

NEJLIKOR

i alla variationer erhållas hos varje blomsterhandlare i riket

ELNA MÅRTENSSONS

KONDITIONER OCH KAFE

Tel. 460 Hamngatan, Ystad, Tel. 460

REKOMMENDERAS

Servering under sommarmånaderna i villan Skogs

hyddan i landshagen Tel. 477

BIERSTUGAN I

SPÅNGBACKEN, Norrköping.

Rekommenderar sina väl tempererade maltdrycker.

STORA HOTELET

Linköping

Rekommenderas.

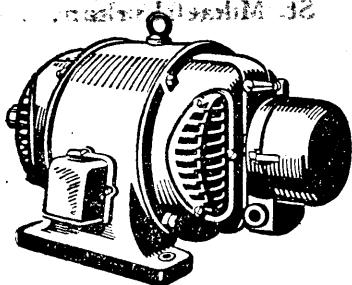
ESLÖV

Mina handgjorda skodon

stämplade

SANTESSON

tillfredsställa högsta möjliga anspråk.

ASEA-MOTORER

TRANSFORMATORER OCH APPARATER FÖRSÄLJAS

av

El. Büro LINKE & MARTINSON
Kinga tän. 10, Reväl.**Strängnäs Mejeri**

(Innehavare Joh. Olsson)

Tel. 73 STRÄNGNÄS Tel. 73

ALLA SLAG AV MEJERIPRODUKTER

SMEDJEBACKENS HOTELL

Öl- och vinnrättigheter. Propra rum. Lämpl. uppehåll för bilister, Garage. 4 tim. järnvägsresa från Stockholm.

OBS! Naturskön båtresa Stockholm—Smedjebacken.

Telefon: Kontoret 1. Res.-rum 9.

Innehavare: E. OLSSON.

RESERVERAD ANNONSPLATS**E. LINDELL**Saluhallen
UPPSALA

MOR Tel. 3577 Tel. 3577

REKOMMENDERAR sina

prima kött-, fläsk- & charkuterivaror i parti och minut.

Betald annonsplats**Växiö Stadshotell**57 stycken gedigna och propra resanderum, pris från kr. 3.75—6.50. Fullständiga spritritigheter. Elegant konditori. Musik dagligen. Bilgarage och bensindepot. Goda vägar och vackra omgivningar för bilister.
Telefon: NAMNANROP**DRICK VÅR LÅGPASTEURISERADE MJÖLK**hållbar, gräddsätter som rå mjölk, har ingen kokt smak, är absolut fri från sjukdomsalstrande bakterier och har ej undergått någon som helsk kemisk förändring
Malmö Mjölkestiliserings A.-B.
Telefoner: Kontoret 437, Mejeriet 533**BORÅS VÄVERIAKTIEBOLAG BORÅS**
Alla slags bomullsvävnader**STADSHOTELET**Karlskrona
REKOMMENDERAS

Ny regim

OSCAR ENGMAN.

MÉRITSVENSK TILLVERKNING
PRISBILLIG, DRIFTSÄKER**BÅT MOTOR**
med fotogendrift

Levereras med blåsamps- eller magnetändning

AKTIEBOLAGET

FREDR. WAGNER

STOCKHOLM

VASAG. 48.

KÖP SYDSVENSKA PETROLEUMS A.-B:s**BENSIN**

Motor- och Belysningsolja

Tel. Malmö 11-53, 46-60

A.-B. KRONANS MINERALVATTENFABRIK

UPPSALA tillverkningar rekommenderar sina av: Sockerdricka, Lemonader, Pommis, Vichyvatten, även på sifoner, Sodavatten, Appollinaris.

Specialité: Enbärdricka — Ice-cream.**LEJONSKOR**

garanterar ett förstklassigt fabrikat med största slitstyrke. Tillverkas av

Knisslinge Skofabriks A/B Vanås.

STADSHOTELET I**MARIESTAD**

REKOMMENDERAS

BESÖK SKÖFDE**Dam-, Herr- & Barntyger**

Största sortering

Billigaste priser

FRITZDORFS

KLÄDESHANDEL

St. Nygatan 40-42. STOCKHOLM

Endast det bästa är gott nog!
Jaga därför med**GYTTORPS**
JAKTPATRONER

TILLVERKARE:

NITROGLYCERIN AKTIEBOL.

Stockholm 16

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkaregatan 17.

NORRKÖPING

REKOMMENDERAS

MILITÄR EKIPERINGS A.-B. (MEA)

Hamngatan 3A

STOCKHOLM

Norrmalmstorg

Rekommenderar sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI. Uniforms- och Sportartiklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

SKANDINAVISKA KREDITAKTIEBOLAGET

GÖTEBORG

STOCKHOLM

MALMÖ

Avdelningskontor över hela landet

Egna fonder Kr. 182,000,000

Telegrafadress: Kreditbolaget